

Roman, Michal

Ukrajinský slavista a germanista profesor Mykola Zymomria jubiluje

Opera Slavica. 2022, vol. 32, iss. 1, pp. 73-75

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/OS2022-1-6>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/145264>

License: [CC BY-SA 4.0 International](#)

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

<https://doi.org/10.5817/OS2022-1-6>

Ukrajinský slavista a germanista profesor Mykola Zymomria jubiluje

Nedávno oslávil svoje 75. výročie narodenia významný ukrajinský slavista a germanista prof. Mykola Zymomria, DrSc., akademik Vysokej školy Ukrajiny, prozaik a prekladateľ, ktorý sa značne zaslúžil o rozvoj modernej ukrajinskej literárnej vedy a komparatistiky. Narodil sa na Zakarpatsku v dedinke Hoľatyn (30. 11. 1946), ktorá sa preslávila aj tým, že ju opísal Ivan Olbracht v svojom diele Mykola Šuhaj – zbojník. Po skončení Užhorodskej univerzity istý čas pracoval tam ako asistent na katedre germanistiky, potom absolvoval internú vedeckú aspirantúru v Berlíne na Humboltovej univerzite a doktorantúru v Inštitúte svetovej literatúry M. Gorkého AV ZSSR v Moskve, stal sa docentom a profesorom Užhorodskej univerzity. Toho času pôsobí ako profesor germanistiky na Drohobyčskej pedagogickej univerzite Ivana Franka, kde vedie katedru germanistiky, okrem toho prednáša nemeckú literatúru na mnohých univerzitách v Ukrajine, Rusku, Poľsku, Nemecku, Maďarsku a Bulharsku.

Jeho vedecké záujmy sú veľmi široké. Doteraz publikoval viac ako 2300 publikácií o nemeckej literatúre, o nemecko-ruských/ukrajinských, poľsko-ukrajinských, bulharsko-ukrajinských, maďarsko-ukrajinských, srbsko/chorvátsko-ukrajinských a slovensko-ukrajinských literárnych vzťahoch, z oblasti teórie a praxe prekladu a najmä z dejín ukrajinskej literatúry (I. Kotlarevským počnúc až po súčasných tvorcov). Pochopiteľne, že najviac pozornosti venoval výskumu tvorby Ivana Franka a Tarasa Ševčenka. O I. Frankovi napísal niekoľko monografií a okolo 400 štúdií, T. Ševčenkovi venoval tiež desiatku monografií a viac ako 100 štúdií, ktoré uverejnil vo vedeckých zborníkoch doma a v zahraničí. Podobne ho zaujala tvorba dialektológa V. Hnaťuka, o ktorom napísal niekoľko desiatok prác. Zo súčasných ukrajinských básnikov najväčšiu pozornosť venoval tvorbe Dmytra Pavlyčka. Podobne veľkú pozornosť venoval výskumu tvorby zakarpatských spisovateľov a kultúrnych dejateľov od najstarších dôb až po súčasnosť: J. Venelin-Huca, M. Lučkaj, O. Duchnovič, z neskorších A. Vološin, V. Grendža-Donskyj, I. Čendej, V. Homonaj, I. Hrančak, M. Vegeš, o činnosti ktorých napísal aj monografické práce. Dôležité je povedať, že sú to objavné práce, lebo pracuje s prvoprameňmi, neopakuje známe veci, či závery. Sú to nielen objavné, ale aj konceptuálne práce, ktoré značne posúvajú naše poznanie o tvorbe a činnosti týchto ľudí. Nečudo, že ho v Nemecku a v Ukrajine považujú za najlepšieho znalca nemecko-ukrajinských vzťahov, že obohatil svojimi objavmi v archívoch nemeckú Ševčenkiádu, o čom svedčia jeho monografické práce napísané ním a vydané v Nemecku, ako napríklad O recepcii tvorby Tarasa Ševčenka v nemecky hovoriacich

krajinách (1976), Nemecko a Ukrajina (1999), že objavil neznáme fakty o recepcii ukrajinských autorov 19 st. v Nemecku a inde v Európe, akými boli Lesja Ukrajinka, Ivan Franko, Mychajlo Kocjubynskij, Vasyľ Stefanyk, Volodymyr. Vynnyčenko a iní, že napísal celý rád originálnych štúdií o jednotlivých nemeckých básnikoch (H. Heine, J. W. Goethe, F. Schiller), že značne prispel k poznaniu poľsko-ukrajinských vzťahov (Poľsko a Ukrajina v piatich zväzkoch) a kontaktov nielen ako vedec, ale aj ako prekladateľ z týchto jazykov do ukrajinčiny a naopak, ba aj ako prednášateľ na univerzitách a vedeckých konferenciách v týchto krajinách. Pre jeho vedecké práce je typické, že tvorbu jednotlivých ukrajinských spisovateľov a vývoj ukrajinskej literatúry analyzuje a hodnotí na pozadí celoeurópskeho vývoja a poukazuje na prínos ukrajinskej literatúry do európskej literatúry. Neraz zdôrazňuje, že ukrajinská literatúra sa aj v minulosti častejšie obracala na západ ako na východ, že sa podobne rozvíjala ako západoeurópska literatúra so všetkými jej prúdmi a smermi...

Zo súčasných spisovateľov Ukrajiny azda najväčšiu pozornosť venoval trom ukrajinským básnikom a síce tvorbe Dmytra Pavlyčka, Vasyľa Stusa a Oleksandra Astafieva. Pravdaže písal aj o ruskej literatúry. Azda najviac o tvorbe A. Puškina a F. Dostojevského.

Z českej literatúry ho zaujala predovšetkým tvorba Ivana Olbrachta už aj preto, že písal o jeho rodnej dedine Hoľatyn vo vyššie spomínanom románe, podal ukrajinskému čitateľovi pomerne širokú informáciu o jeho tvorbe a iných českých autoroch, ktorí písali o Zakarpatsku. Značnú pozornosť venoval odkazu tvorby J. A. Komenského Zaujala ho Komenského Velká didaktika a aktívne ju propagoval v Ukrajine, Rusku, Poľsku a snažil sa jej postuláty využiť pri vyučovaní nielen rodného jazyka, ale predovšetkým cudzieho jazyka – nemčiny a angličtiny, ktoré sa vyučujú na Drohobyčskej univerzite. Odkazu Komenského pre dnešok venoval viacero štúdií a prednášok na vedeckých konferenciách v Ukrajine, Poľsku, Rusku a Nemecku (Rodný jazyk ako činiteľ pri výchove osobnosti v kontexte Veľkej didaktiky J. A. Komenského (2005), Úloha gramatiky v kontexte výučby cudzieho jazyka cez prizmu koncepcie J. A. Komenského (2007). Zaujímavé a podnetné sú jeho postrehy, ako Komenského diela prijímali v Nemecku a Rakúsku v minulosti a dnes.

Pozitívne hodnotil tvorbu P. J. Šafárika nielen preto, že ten bol prvým vedcom zo Západu, ktorý ukrajinský jazyk považoval za samostatný jazyk a nie ako dialekt ruského jazyka, ako to tvrdili vtedy ruskí vedci; objavil v archívoch doteraz neznáme fakty o prijímaní jeho diel v nemecky hovoriacich krajinách. Najznámejšie jeho práce: P. J. Šafárik v rakúskej a nemeckej kritike 40 – 60 rokov XIX. st. (1996), Tvorba P. J. Šafárika v nemecky hovoriacich krajinách a jej ohlas v Ukrajine (2008), Ukrajina v hodnotení P. J. Šafárika (1998) atď.

Od samého začiatku svojej vedeckej činnosti sa zaoberá problémami teórie a praxe prekladu. Napísal celý rad učebníc, príručiek a štúdií o prekladaní, pochopiteľne,

do ukrajinčiny z iných jazykov. Prednášal a propagoval svoje názory aj na Letnej škole prekladu v Budmericiach (Slovensko) a pod. Viedol k tomu aj svojich ašpirantov a doktorandov, aby rozvíjali jeho teóriu. Dokonca možno hovoriť o jeho prekladateľskej škole. Ba aj sám prekladá z nemčiny a poľštiny do ukrajinčiny a naopak vedecké a umelecké diela.

Mykola Zymomria veľkú pozornosť venoval aj ukrajinskej literatúre, ktorá sa rozvíja za hranicami Ukrajiny (Poľsko, Slovensko, Maďarsko, Nemecko, Srbsko, Chorvátsko, USA, Kanada, Austrália) a napísal o nej zaujímavé a podnetné štúdie v domácej a zahraničnej tlači.

Okrem umeleckej literatúry sa zaujíma aj ľudovú ukrajinskú pieseň, vážnu hudbu a maliarstvo, o ktorých napísal zaujímavé štúdie či vydal zbierky ľudových piesní Zakarpatska, ktoré sám zapísal. Prejavil sa nielen ako dobrý znalec týchto druhov umenia, ale aj preukázal vycibrený vkus.

Popri tom všetkom napísal a vydal aj niekoľko zbierok poviedok. Niektoré z nich vyšli v prekladoch do poľštiny, nemčiny a slovenčiny.

Myslíme si, že málokto zo súčasných ukrajinských slavistov prispel tak aktívne k poznaniu slovanských literatúr, ale aj nemeckej literatúry v Ukrajine ako prof. Mykola Zymomria, DrSc.

Michal Roman

About the author

Michal Roman

independent researcher, Prešov, Slovak Republic

michalroman1930@gmail.com

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.